

Číslo 2 8. ročník

NĀMAHATṬA

Časopis Mezinárodní společnosti pro vědomí Krišny
zakladatel-áčárja A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupáda

seriály • novinky • přednáška • recept

ČESKÝ LEV 2001

4 SMARANAM

Nektar Śrīly Prabhupādy

6 ESEJ

Příčina utrpení

12 ZE SVĚTA

Vzpomínka na
Tamāl Kṛṣṇa Goswamiho

15 UDÁLOSTI V TOMTO ROCE

Český Lev 2001

16 SERIÁL

26 vlastností oddaného

20 STŘÍPKY Z MOZAIKY

O tradičním indickém
životě

23 VAŘÍME PRO KRIŠNU

Těstoviny — italská pasta

VedaVision — Nāma Haṭṭa
Jílová 290
155 21 Praha 5 - Zličín
tel: 02 / 579 503 91, 0603 700 512
fax: 02 / 302 16 28

e-mail: info@vedavision.cz
www.harekrsna.cz
www.vedavision.cz

ZODPOVĚDNÝ REDAKTOR:

Priya-kīrti dāsa

GRAFIKA:

Kīrticandra dāsa

SPOLUPRACOVALI:

Překlady:

Oldřich Janota (Nektar ŚP, Příčina utrpení, Střípky)

Amartya-nadī dāsa (26 vlastností, Tamāl Kṛṣṇa Goswami)

Články:

Priya-kīrti dāsa (Český Lev 2001)

Editace:

bhn. Jitka, Amartya-nadī dāsa, Punya Pālaka dāsa, bh. Honza

Sanskrt a klíč k výslovnosti

ā, ai, au, e, ī, o, ū, ṛ jsou v sanskritu dlouhé samohlásky, vyslovují se dvakrát déle než krátké; ṛ samohláskové r, zjednodušeně vyslovováno jako ri; c se vyslovuje jako č; j se vyslovuje jako dž; ñ se vyslovuje jako ň; y se vyslovuje jako j; ś, ṣ se vyslovuje jako š.

Duchovní jména

Členové Mezinárodní společnosti pro vědomí Kṛṣṇy dostávají jména Pána Kṛṣṇy nebo Jeho oddaných ve spojení se slovem dāsa (ženy dāsī), což znamená „služebník“. Například jméno Kṛṣṇa dāsa znamená „služebník Kṛṣṇy“.

číslo 2

ročník

Nektar Śrīly Pr

Anekdoty ze života A.C. Bhaktivedanty Swamiho Prabhupādy, zakladate

**Z knihy Prabhupāda Nectar
od Satsvarūpa dāse Goswamiho,
vydané v nakladatelství GN Press 1996**

Śrīla Prabhupāda vypráví příběhy

Jeden prostý vesničan chtěl kdysi sloužit tomu, kdo je na světě nejmocnější. Šel tedy za starostou a požádal ho o nějakou práci. Když tak sloužil starostovi, jednou ho viděl, jak odvádí daňové poplatky jakémusi cizinci. I ptal se vesničan, kdo byl ten cizinec, a starosta mu vysvětlil, že se jednalo o guvernérova úředníka. „To je guvernér mocnější než vy?“ zeptal se vesničan. „Samozřejmě, že je mocnější než já,“ odpověděl starosta. „Pokud je tomu tak,“ řekl vesničan, „pak chci sloužit jemu.“ Starosta ocenil vesničanovu upřímnost a dal mu doporučení pro guvernéra.

Nějakou dobu tedy vesničan sloužil guvernérovi, až jednoho dne přijel vznešený host, doprovázený průvodem jezdců na koních. Guvernér hosta slavnostně přivítal a prokazoval mu všemožnou úctu. Při první příležitosti se vesničan otázal, kdo že je ten vznešený host. „To je králův první ministr,“ odpověděl guvernér. „A kdo je král?“ vyptával se dál vesničan. „Král je vládcem celé této země,“ odvětil guvernér, „Je velice mocný.“ „Mocnější než vy?“ zeptal se vesničan. „Jistě, já jsem jeho pouhý služebník.“ „Potom chci tedy sloužit králi.“ Vesničan byl zručný, a tak, aby se králi zalíbil, poslal ho guvernér k němu do služby.

Muž sloužil králi několik měsíců. Potom mu jednoho dne král poručil, aby připravil kočár. Do království totiž přicestoval slavný mudrc a král ho chtěl požádat o radu, jak má vládnout.

Když král přišel k mudrcovi, viděl vesničan, jak se mu uctivě klaní. Potom si král sedl a trpělivě naslouchal radám, které mu mudrc uděloval. Když se pak chystal k návratu do paláce, přistoupil vesničan k mudrcovi a zeptal se, zda je on na světě nejmocnější. Mudrc odpověděl, že nikoliv, že je pouhým bezvýznamným služebníkem. „Řekněte mi prosím, kdo je tedy nejmocnější?“ „Abys našel toho, kdo je nejmocnější, musíš navštívit chrám Nárájana,“ poučil ho mudrc. Muž se bez meškání vydal na cestu.

Prabhupādy

ele-ācāryi Mezinárodní společnosti pro vědomí Kṛṣṇy

Byl večer, když konečně dorazil k chrámu, a dveře už byly zamčené. Vesničan na ně bušil tak dlouho, až se objevil chrámový kněz a přikázal mu, aby se vrátil domů a přišel až na druhý den.

Jenže vesničan neměl kam se vrátit — ulehl tedy na prahu vrat a usnul. Před úsvitem šli kolem bráhmánové z blízké vesnice. Když spatřili spícího muže, všimli si, že je přikrytý čadarem, jedním z posvátných přehožů náležejících chrámovému Božstvu. „Hleďme ho, zloděje!“ zvolali. Rozhořčeně muže vzbudili a vypyřádali se, kde sebral ten čadar. Ale užaslý vesničan ze sebe nedokázal vypravit nic než to, že sám neví, kde se čadar vzal. Když pak bráhmánové chtěli otevřít chrámová vrata, zjistili, že jsou zamčená. Teď jim teprve došlo, že čadar přes spícího vesničana přehodil samotný Pán Nárájan, aby se Jeho služebník zahřál. Vypyřádali se tedy muže, odkud přišel, a vesničan jim vypověděl historii svého putování. Na to byl přijat do chrámu a seznámen se vším, co musel znát, aby mohl sloužit Božstvu. Tak se vesničan stal služebníkem toho, kdo je na světě nejmocnější.

Jednou Šríla Prabhupáda vyprávěl příběh o tom, jak védské vzdělání může člověku přinést spokojenost. Před třemi sty lety žil v Krišnanagaru poblíž Májápuru velmi zásadový, ale také velmi chudý bráhmána. Když se zvěst o učeném bráhmánovi donesla ke králi, Rádžovi Krišnačandrovi, vydal se ho král navštívit. „Bráhmáno,“ pravil král, „jak bych ti mohl pomoci?“ „Já od tebe žádnou pomoc nepotřebuji,“ odvětil bráhmána. „Ale vždyť vidím, v jaké žiješ bídě,“ namítl král. „Nežiji v žádné bídě. Moji žáci vyžebrají trochu rýže, kterou pak má žena uvařit, a támhle roste tamarindový strom, ze kterého si mohu utrhnout pár lístků a uvařit je. Nejsm chudý.“

Šríla Prabhupáda pak žákům vysvětlil, že člověk, který poznal Brahman, je spokojený, *brahma-bhūtaḥ prasannātmā*. Bráhmána přijímá spokojeně vše, co k němu přichází, a v minulosti si lidé takové nezávislosti na hmotných potřebách nesmírně vážili, dodal Prabhupáda. Moderní vzdělání

ale tuto nezávislost zabíjí. Jak Šríla Prabhupáda poznamenal, vyspělá technologie znamená to, že lidé jsou pro přežití závislí na strojích, a proto trpí.

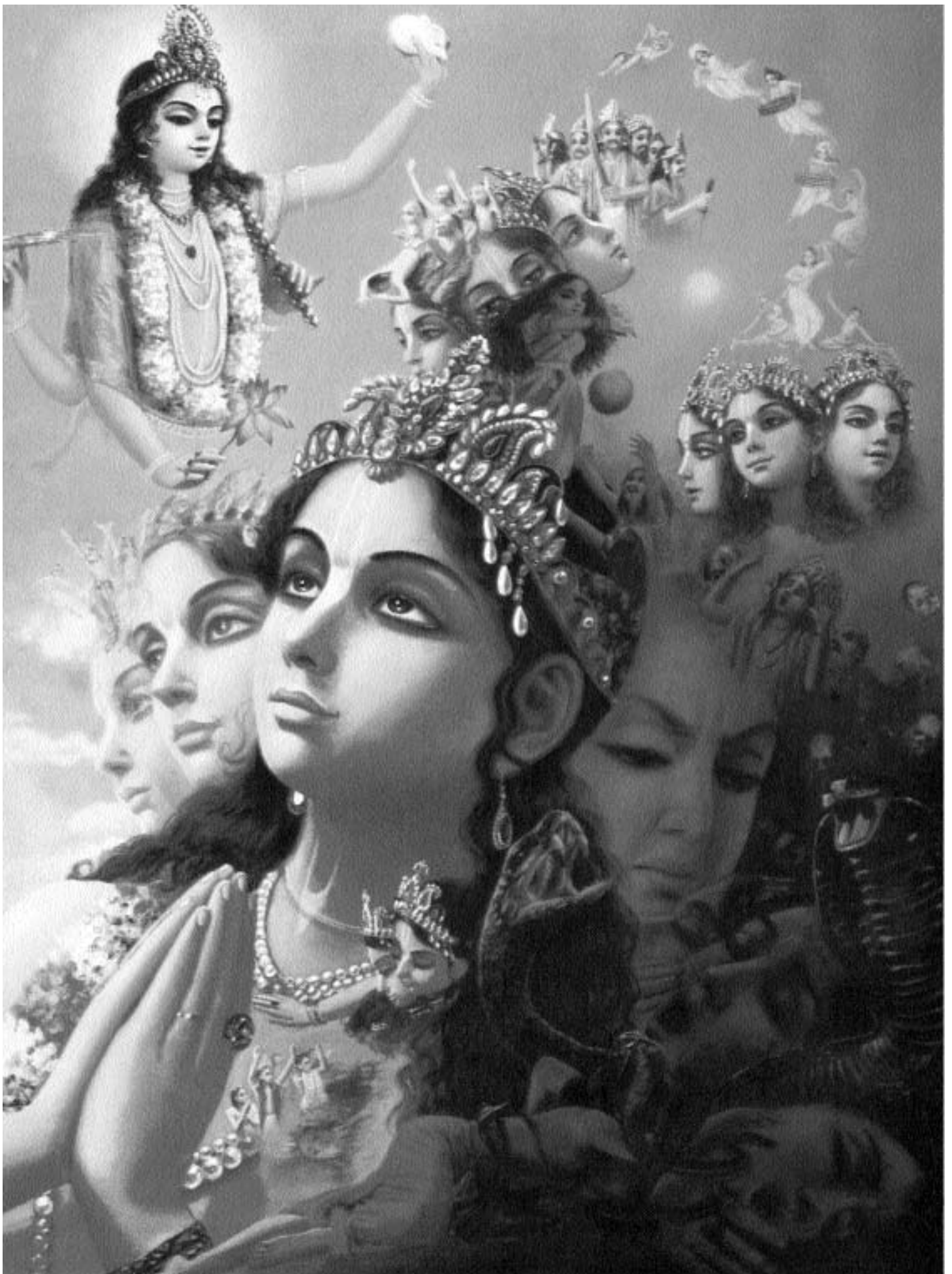
Jiný příběh, který Prabhupáda vyprávěl, byl o žonglování se slovy. Před dávnými časy se jeden student dostavil ke své závěrečné zkoušce. Jedna z otázek se ptala na vládu Haridvára Basthy. Student si nic o této historické postavě nepamatoval, ale aby zkušební dobu nějak vyplnil, začal si vymýšlet slova. „Haridvár Bastha byl dobendi laktilizovaný plaktonem z tindy.“ Tímto způsobem student sepsal celé pojednání. Zkoušejícímu bylo jasné, že si chlapec pouze vymýšlel slova, ale protože chápal, že i vymýšlení slov je známkou určité inteligence, nechal ho zkoušku udělat. Podobným způsobem se vydává spousta nesmyslných vymyšlených knih, ale protože hrát si se slovy vyžaduje přece jen nějakou inteligenci, považují se tyto knihy za cenné.

Citáty Šríly Prabhupády:

Mladí lidé to přijímají (vědomí Krišny). Kážou, obětovali své životy. Jsou inteligentní, mohou pochopit, že nezemřou. Vědomí Krišny není „rekreace pro staré lidi.“

Pánovo poznání je neomezené, a proto nemůžeme dosáhnout jeho konce. Stejně jako nemůžeme změřit oceán. Jaký je rozsah naší inteligence ve srovnání s rozměry oceánu? Když jsem jel lodí do Ameriky, ta loď byla tak nepatrná — jako krabička od sirek uprostřed oceánu. Krišnova inteligence je jako oceán, nikdo si nedokáže představit jaký má rozsah. Nejlepší směr je proto odevzdat se Krišnovi. Nesnažte se Krišnu měřit.

Já mohu zůstat nebo odejít, ale ve svých knihách mohu žít věčně. Jestliže se zvětší distribuce knih, budu žít po celá staletí... Měli bychom se vzdát materiálních motivací a všechno příznivé by mělo být použito v Krišnově službě. Potom přijde úspěch. ❀

Příčina utrpení

Původně bengálsky psaná esej Bhagavāner Kathā („Rozpravy o Nejvyšším“)

Vyšla v anglickém překladu v knize Renunciation Through Wisdom („Odříkání na základě vědění“).

A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda

zakladatel-ācārya Mezinárodní společnosti pro vědomí Kṛṣṇy

(...) Pán Krišna v Gítě (7.14) říká: „Překonat tuto Mou božskou energii, složenou ze tří kvalit hmotné přírody, je nesmírně těžké.“ Sanskritská slova, která používá — *daivī māyā* — je možné přeložit do současného jazyka jako „přírodní zákony.“ Tyto přírodní zákony jsou tak mocné, že není možné je překonat, bez ohledu na naše hojné články v tisku nebo závěry našich velkolepých konferencí, čítající celé svazky. Naše pokročilé technologické a vědecké úsilí zaměřené na to, aby nás ochránilo před drtivým sevřením přírodních zákonů, je marné, protože i ono je ovládané stejnými přírodními zákony, *daivī māyā*. Používat světskou vědu k překonání přírodních zákonů je tedy jako vytváření Frankensteinů. Úsilí vymazat lidské utrpení pomocí pokročilé technologie a nastolit trvalé štěstí nás přivedlo až do Atomového věku. Západní myslitelé již vyjádřili vážné obavy před hrozbou, jakou představuje ničivý rozsah atomového výbuchu. Někteří politici vůdci se pokoušejí uklidnit tento poplach projevem o tom, že atomová energie bude používána výhradně pro mírové účely, ale to je pouze jiná forma klamu vyvolaná *daivī māyā* neboli přírodními zákony.

Žádný člověk nedokáže překonat dvousečný útok *daivī māyā* — to znamená její zahalující sílu a sílu stahující, která způsobuje naši degradaci. Čím více se snažíme ovládnout tuto božskou energii, tím větší silou nás poráží, a to takovým způsobem, že nás vzrušuje prostřednictvím kvality vášně

a trestá nás trojím utrpením, vrcholícím ve vše-pohlující smrti. Tento boj mezi božskou energií a silami zla je věčný. Naše neschopnost porozumět tomuto boji nás pak nutí naříkat, že „z boží vůle nemůže lidstvo nikdy dojít pokoje.“ Přes opakované lekce porážek, udělovaných rukama božské energie, síly zla nedokáží pochopit, proč „nemůže lidstvo nikdy dojít pokoje.“ Ale v Bhagavad-gítě to Nejvyšší Pán jasně vysvětluje. Nejprve síly zla přísně varuje slovy: *daivī hy eṣā guṇa-mayī mama māyā duratyayā* — „Tuto Mou božskou energii, složenou ze tří kvalit hmotné přírody, je těžké překonat,“ a vzápětí jim sděluje, jak tuto božskou energii překonat mohou: *mām eva ye praṇadyante māyām etaṁ taranti te* — „ale ti, kdo se Mi odevzdají, ji snadno překročí.“

Mahisášura, nejmocnější démon, který byl ztělesněním sil zla, byl ve skutečnosti obdařen inteligencí, vzděláním, bohatstvím, schopností vykonávat přísnou askézi a přitahovat zástupy následovníků. Jeho současní následovníci, obdaření podobnými schopnostmi, nejsou o nic méně podnikaví a zruční ve vykořisťování božské energie. Provádějí složité vědecké výzkumy, při kterých vydávají nazmar obrovské množství peněz, času, energie, inteligence i pracovních sil. Ale místo klidu a radosti jejich výzkumy přinášejí lidstvu nevýslovné utrpení. Je to dokonalý příklad působení degenerující složky *daivī māyā*. Všechny tyto zhoub-

né činnosti přinášejí lidské společnosti obrovské ztráty. Prováděním tohoto zla páchají svěští vědci vážný hřích, který ničí jejich pravou inteligenci. Tato ztráta inteligence je odvádí od Boha a maří příležitost, aby se Bohu odevzdali. V Bhagavad-gítě (7.15) proto Nejvyšší Pán říká:

*na mām duṣkṛtino mūdhāḥ
prapadyante narādhamāḥ
māyayāpahṛta-jñānā
āsuram bhāvam āśritāḥ*

„Ti ničemové, kteří jsou zcela hloupí, kteří jsou nejnižší z lidí, jež o poznání připravila iluze a kteří sdílejí ateistickou povahu démonů, se Mi neodevzdávají.“

V Bhagavad-gítě (16.7-20) Nejvyšší Pán podrobně popisuje povahu těchto nevěřících démonů:

„Démoni nevědí, co se má a co nemá dělat. Nenajde se u nich čistota, správné chování ani pravda. Říkají, že tento svět je neskutečný, nemá žádný základ a nevládne mu žádný Bůh. Prohlašují, že vznikl z pohlavní touhy a nemá jinou příčinu než chtíč. Na základě těchto závěrů se démonští lidé, kteří ztratili sami sebe a nemají žádnou inteligenci, zabývají neprospěšnými, hroznými činnostmi, určenými ke zničení světa. Odevzdávají se nenasytnému chtíči a jsou pohroužení v samolibosti plynoucí z pýchy a falešné slávy. Takto ovlivnění iluzí jsou stále oddáni nečisté práci a přitahují je pomíjivé věci.

Věří, že uspokojovat smysly je prvořadou nutností lidské civilizace, a proto je až do konce života sužuje nezměrná úzkost. Chycení v síti ze statisíců tužeb a zcela ovládnutí chtíčem a hněvem si nezákonnými prostředky opatřují peníze na uspokojování smyslů. Démonský člověk uvažuje: „Již dnes mám takové bohatství a podle mých plánů získám ještě víc. Tolik mi patří nyní a v budoucnu toho bude stále přibývat. Tamten člověk byl můj nepřítel, ale já jsem ho zabil, a své další nepřátele také zabiji. Jsem pán všeho; já jsem ten, kdo si užívá světa, jsem dokonalý, mocný a šťastný. Jsem nejbohatší a mám kolem sebe vznešené příbuzné. Nikdo není tak mocný a šťastný jako já. Budu vykonávat náboženské oběti, přispívat na dobročinnost, a to mi zaručí, že si budu moci užívat.“ Tak jsou tito lidé ošáleni nevědomostí.

Jelikož jsou takto zmateni různými starostmi a spoutáni sítí iluzí, ulpívají příliš na smyslovém požitku a padají do pekla. Samolibí a vždy drzí, oklamání bohatstvím a falešnou slávou, někdy pyšně vykonávají takzvané oběti, aniž by následovali jakákoliv pravidla či usměrnění. Démoni, zmatení falešným egem, silou, pýchou, chtíčem a hněvem, jsou plní zášti vůči Nejvyššímu Pánu, Osobnosti Božství, jenž sídlí v jejich vlastních tělech a tělech ostatních, a hanobí skutečné náboženství. Tyto záštiplné a zlomyslné, nejnižší z lidí, věčně vrhám do oceánu hmotné existence, do různých démonských životních druhů. Ó synu Kuntí, život za životem se tyto osoby rodí v démonských družích a nikdy se ke Mně nemohou přiblížit. Postupně klesají do toho nejodpornějšího stavu bytí.“ Tyto verše z Gíty výstižně popisují démonskou povahu.

V historii vždy existovaly dva typy lidí, oddaní a démoni. Před dávnými časy žil mocný démon jménem Rávana, který se převlékl za sannjásína, potulného mnicha žijícího v odříkání, a pokusil se ukrást ženu Nejvyššího Pána Rámačandry, bohyni štěstí Sítu-déví. Tím si přivodil vlastní zkázu.

Ale nyní, v moderní době, se Rávanova dynastie rozrostla do miliónů. To vede k utváření mnoha různých názorů, což vyvolává mezi demony nepřátelství. Všichni bojují zuby nehty proti ostatním, jen aby mohli unést bohyni štěstí, Sítu-déví. Každý z nich si myslí: „Já jsem ten nejmazanější, a proto budu mít Sítu-déví jen pro sebe.“ Ale stejně jako Rávana se ani všichni tito démoni i se svými rodinami neubrání zkáze. Na světě se objevuje mnoho mocných vůdců, jako byl třeba Hitler, ale zaslepeni iluzí, že si budou užívat a vykořisťovat energii Nejvyššího Pána a Jeho choť — Sítu-déví, bohyni štěstí — byli všichni v minulosti rozdraceni, jsou draceni v současnosti a budou rozdraceni v budoucnosti. Hlavní příčinou nářku zmíněného v úvodu — „Z boží vůle nemůže lidstvo nikdy dojít pokoje“ — je toto démonské smýšlení usilující o vykořisťování a užívání si Pánovy božské energie.

Tito démoni nevědí, kdy nebo kde si mají odříkat, a nevědí ani, kdy nebo kde přijímat. Při určování diagnózy nemocného musí lékař správně posoudit tento princip přijímání a odmítání. Aby bylo tedy možné vyléčit démonský způsob myšlení v lidské společnosti, který vyvolává Rávanův syndrom usilování o krádež Sítu-déví, je zásadně nutné

démonskou povahu přeměnit. Pro každé léčení jsou důležité dva faktory — aby pacient byl v čistém prostředí a aby léky a strava byly podávány přesně.

Podobně při přeměně démonského způsobu myšlení musí lidé zachovávat čistotu, ukázněnost a pravdivost. Tomuto účelu nemůže posloužit teorie *yata mat, tata path* — „je tolik cest ke spáse, kolik je přesvědčení“ — protože tímto způsobem jsou lidé uváděni ve zmatek a klamáni. Když se čisté a nečisté, ukázněné a neukázněné, pravdivé a nepravdivé postaví na stejnou úroveň, uzdravení nebo vůbec i samotné léčení pacienta je nemožné.

Nevědomost materialistických démonů co se týče duchovních poznání je tak úplná, že i když mohou vnímat každým okamžikem, jak pomíjivé je hmotné tělo, soustředí všechny své činnosti kolem těla. Nejsou schopni pochopit, že duše v těle je trvalou podstatou a že tělo je proměnlivé a dočasné. Zprvu okouzlení, a následně zmatení *vivartavādou* (evoluční teorií), docházejí k závěru, že ani tělo celého vesmíru nemá žádnou Duši. Jelikož mylná teorie, kterou vztahují na svou vlastní fyzickou existenci, je vede k odmítání jakéhokoli výzkumu ohledně existence duše v těle, nedokáží vnímat přítomnost Nadduše v obrovském těle vesmírného projevu. Chybně usuzují, že tělo je vším a nic víc než to neexistuje, a podobně si myslí, že hmotnému stvoření, které je vesmírným tělem, vládnou jen přírodní zákony. Jakákoliv diskuse na toto téma je vždy předčasně ukončena jejich tvrdšími lpěním na tom, že příroda je počátkem i koncem všeho. Ti inteligentnější z nich pokračují s diskusí o něco dále a postulují, že impersonalismus je jádrem všeho. Avšak daleko za touto oblastí projevené a neprojevené hmotné přírody se nachází transcendentální a věčný stav. Pro ateisty je ovšem typické, že nejsou schopni věřit v jeho existenci.

Osoby démonské povahy s takto deformovanou myslí nevidí důsledky svého jednání, a tak vykonávají činnosti, které lidem přinášejí pouze utrpení. Výsledkem celé řady takových nežádoucích činností je i objev atomové bomby. Nekonečné plány těchto démonských lidí nikdy nevěstily pro lidstvo nic dobrého. Když se v dávných dobách Rávana pokoušel postavit schody do nebe, prohlásoval, že je to pro dobro lidstva. Ve skutečnosti se snažil

podvést Nejvyššího Pána, Rámačandru. Avšak neuspěl. Historie se opakuje, neboť nyní jsme svědky toho, jak se Rávanovi potomci snaží podvádět Pána ve jménu plánování dobra pro společnost. Přitom je zřejmé, že žádný démon nechválí plány jiného démona. Každý prohlašuje, že jeho plány jsou ty nejlepší, a všichni ostatní ho proto musí volit. Jeho protivník pak zase tvrdí, že ve skutečnosti jeho plány jsou nejlepší a že by tedy správně měl dostat všechny hlasy on. V tomto věku voleb ničí boj o volební hlasy všechna schodiště do nebe ještě dřív, než se začnou stavět. Když člověk tyto skutečnosti zváží s chladnou hlavou, snadno pochopí, že všechny tyto plány zrozené ve zvrácených myslích těchto krátkozrakých démonů nikdy nemohou vnést do světa mír. V jedné věci se ovšem všichni démoni shodnou, a to když jde o nedovolené využívání Lakšmí, bohyně štěstí a věčné družky Nejvyššího Pána, bez poznání Pána samotného.

Každý démon je ješitný a pyšný, neboť si myslí, že nikdo není inteligentnější a úctyhodnější než on sám. Neodolatelné touhy, které ho pak nutí vykonávat různé činnosti, jsou tedy podle něj ve vyšším smyslu dobrodiním pro lidskou společnost. Nakonec se samozřejmě nevyhnutelně ukáže, že všechny jeho ctižádostivé cíle byly iluzorní a nerealistické. Přes všechna taková odhalení se však těmto démonům daří dále ovlivňovat lidi pomocí různých manipulací a lží.

Fantazie těchto nečistých a ošálených démonů nezná hranic. Představují se jako sebevědomí vůdci a donekonečna si dělají starosti o blahobyt ve společnosti. Mají starost, například (Prabhupáda zde píše o Indii čtyřicátých let — pozn. překl.), jak zajistit nocleh pro lidi přicházející na trh nakupovat. Ve skutečnosti ale přemýšlejí o tom, jak si zajistit co nejdelší požitky, i pro své děti, vnuky a pravnučky, až do skonání světa. Když ovšem místo požitku zažívají utrpení, neváhají při hromadění hmotných statků sáhnout k násilí proti svým bližním. Jejich hmotné touhy jsou nenasytné a nemohou je uspokojit ani milióny dolarů. Ten, kdo dokáže podvodně nahromadit velké bohatství, získává největší autoritu. Lidé s démonskou povahou jsou plní nenávisti, chamtivosti, zloby a chťíce, a proto jsou neúnavní ve svém úsilí pokoutně nahromadit co největší bohatství k ukojení svých smyslových potřeb. Na druhé straně ovšem jejich soupeři nejsou o nic méně zruční v úsilí, jak je o jejich nezákonný

majetek připravit. Jak by takový nemilosrdný boj, kdy chce jeden okrást druhého o podvodně nabyté majetky, mohl přinést mír a prosperitu? Tito démoni tedy nikdy nemohou pomoci lidem, kteří naříkají, že „z boží vůle nemůže lidstvo nikdy dojít pokoje.“

Lidé s démonskou povahou stále hloubají nad tím, jak zvětšit svoje bankovní konto: „Dnes šly akcie nahoru, a tedy také moje výdělků. Když zítra budou tyto akcie ještě dražší, mé bankovní konto se zvětší ještě víc. Jaká skvělá a prosperující budoucnost mě čeká!“ Démoni pak uvažují dál, i když tentokrát trochu z jiného konce: „Jeden z mých nepřátel byl již zničen, a další stojí na pokraji zkázy. Tím se moje postavení ještě více upevňuje. Jestliže dokáži ničit své nepřátele, musím být mocný jako Bůh. Proč byste hledali nějakého Boha, když ho máte přímo před očima?“ Takové myšlenky a činy utvrzují demony stále více v tom, že Bůh neexistuje, a znemožňují jim vyslechnout transcendentální Boží poselství. Pyšně prohlašují: „Kdo je Bůh? Přece já jsem Bůh! Když dokáži nezákonnými finančními machinacemi získat takové bohatství, že si mohou dopřát všechno na světě, pak musím být skutečně Bůh Všemohoucí. Jsem silný a šťastný a dokonalý. Slabí lidé, lidé bez peněz a bez prostředků, mě musí jako Boha uctívat. K čemu je dobré, aby volali po nějakém jiném Bohu?“

Tito démoni žijí v domněnku, že nikdo není zámožnější a populárnější než oni sami. Podléhají klamu, že jejich bohatství bude věčně pod ochranou nějakého ducha. Ale místem, kam neodvratně směřují, je peklo.

Občasné náboženské skutky těchto démonů nejsou nic jiného než představení pro veřejnost. Vykonávají je čistě proto, aby zalichotili svému falešnému egu a aby jim přinesly ještě více uznání a úcty. Konají náboženské skutky pouze pro své smyslové uspokojení a bez výjimky jde vždy o akty násilí. Lidé démonské povahy nedodržují předpisy písem, a těchto obřadů se účastní jen proto, aby ukojili svoji marnivost.

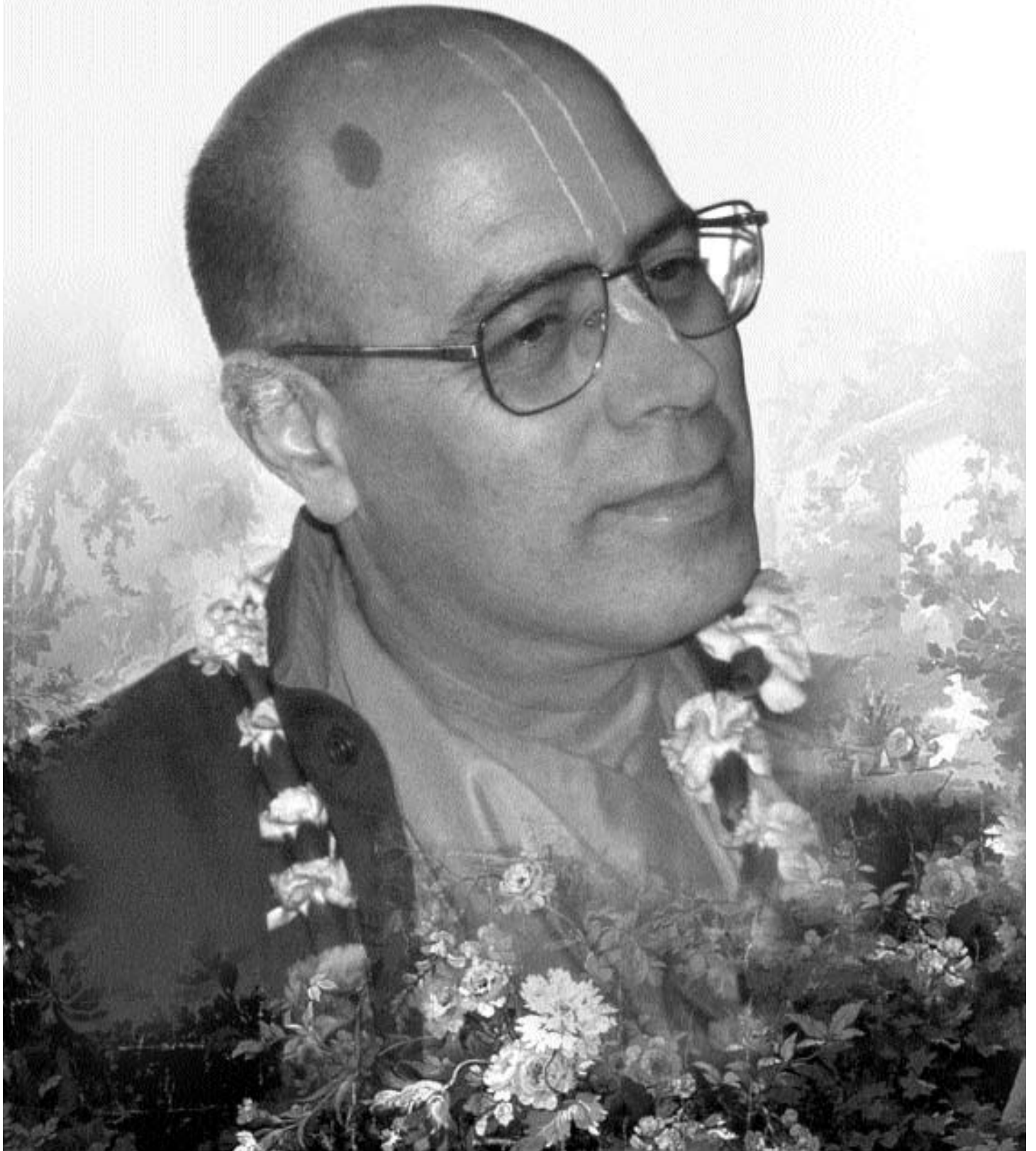
Zakládají si na své falešné pýše, síle, zlobě a chťiči, až nakonec propadnou zcela tělesnému vědomí a myslí si: „Toto je mé tělo. Jsem Ind,

Bengálec a tak dále. Tenhle člověk je muslim, ten hinduista a tamten je Němec.“ Na základě tohoto přesvědčení pak páchají násilí na ostatních. Nejvyšší Pán opakovaně uvrhuje tyto zkažené hříšníky do těch nejstrašnějších podmínek, neustále je trestá svými přísnými přírodními zákony neboli *daivī māyou*. Tito bezbožníci se opakovaně rodí jako démoni a nikdy nemohou ocenit transcendentální zábavy, jména a krásu Nejvyššího Pána. Protože postupně rozvíjejí neosobní pochopení Absolutního, čeká je život plný utrpení. ❧

Hare Krišna Hare Krišna
Krišna Krišna Hare Hare
Hare Ráma Hare Ráma
Ráma Ráma Hare Hare

Vzpomínka na **Tamāl K**

ze světa

Krišna Goswamiho

1946 - 2002

Tamál Krišna Gosvámí, žák A.Č. Bhaktivédanty Svámího Prabhupády, se k ISKCONu připojil v roce 1968. Hned poté začal organizovat skupiny zpívání svatého jména na ulicích a rozdávaní ISKCONské literatury. Na pokyn svého duchovního mistra zakládal centra ISKCONu jak v USA, tak i v Evropě. V letech 1971-1974 byl osobním tajemníkem Šríly Prabhupády, a také GBC pro Indii a napomáhal ISKCONským projektům ve Vrindávanu, Bombaji a Májápuru. V roce 1972 mu Šríla Prabhupáda udělil sannjás (řád odříkání), a stal se tak prvním z Prabhupádových žáků, jenž obdržel titul Gosvámí. V letech 1974-1977 pomáhal organizovat slavnou Rádhā-Dāmodara Travelling Saṅkīrtana Party. V roce 1977, během Prabhupádových posledních měsíců na této planetě, znovu sloužil jako Prabhupádův osobní tajemník. Až doposud byl co-GBC pro část USA (Texas, atd.), Východní Asii a Májápur v Indii.

Byl plodným spisovatelem a dodnes publikoval sedm knih, od novel a dramát až po filosofická pojednání. Na jaře roku 1998 promoval na South Methodist University v Dallasu, státě Texas, v oboru religionistika s nejvyšším hodnocením a ve dvou vedlejších předmětech — filosofii a asijských studiích. Získal titul B.A. a v posledních měsících dokončoval své studia na titul Ph.D.

Duchovní postavení:

1968 — získal zsvěcení do vaišnavské tradice se slibem následovat regulativní principy duchovního života, jež zahrnují zdržení se masa, ryb a vajec; hazardu; omamných látek a nedovoleného pohlavního života, a denně zpívat minimálně 16 kol Hare Krišna mahā-mantry.

1968 — získal bráhmanské zsvěcení, jež opravňuje k vykonávání náboženských obřadů.

1972 — obdržel zsvěcení do životního stádia odříkání.

1967-1995 — navštěvoval chrámové obřady a šest hodin denně věnoval studiu védských písem.

1978-1995 — jako GBC pomáhal udržovat duchovní standard ve východní a severní Indii, na střeozápadě USA, v jižním Tichomoří a na Dálném Východě.

1977 — byl Šrílou Prabhupádou jmenován zsvěcujícím duchovním mistrem.

1977-1995 — zsvěcuje stovky žáků do závazného duchovního života, udržuje písemný styk s tisíci aspirujícími žáky na celém světě. Jeho důvěrné dopisy jsou vzácným základem pro dokonalý a trvalý filosoficko-duchovní rozvoj. V návaznosti na učení svého duchovního mistra věrně předává bohatství zážitků, poznání a moudrosti, jež za uplynulých třicet let obdržel.

Sbírka přednášek Tamál Krišny Gosvámího

1978-1995 — po dobu téměř dvaceti let byly zaznamenány a rozšířeny tisíce přednášek Tamál Krišny Gosvámího lidem zajímajícím se o vaišnavskou filosofii.

Kazatelská praxe:

1967-1995 — je legendární postavou, inspirovaným přáním svého duchovního mistra šířit náboženské knihy po celém světě, a je znám také tím, že inspiroval oddané, aby se zapojili do této činnosti. Byl hnacím motrem, díky němuž bylo rozdáno mnoho milionů knih.

— je světovým kazatelem dávných védských písem, každý rok objel dvakrát zeměkouli.

— setkává se s mnoha světovými politickými a náboženskými vůdci a účastní se celosvětových mezináboženských dialogů, včetně setkání na náměstí Díkůvzdání v Dallasu.

Zkušenosti historika:

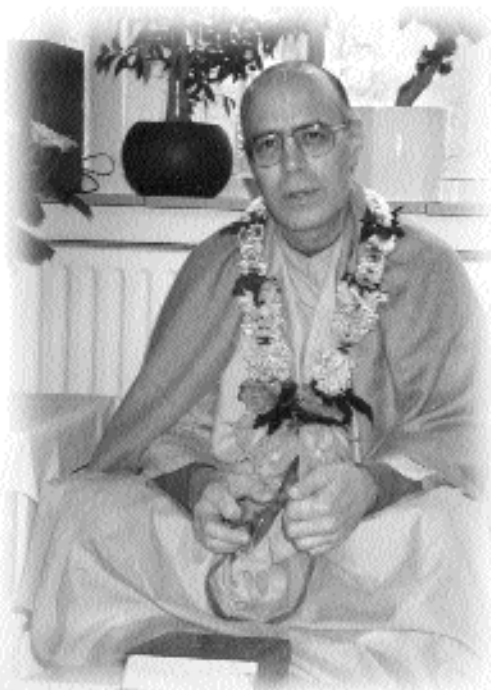
1967-1995 — každoroční poutní výpravy na historická místa v Indii, 28 let výzkumu a studií tohoto oboru, včetně výzkumu středověké a starověké indické kultury, literatury a filosofie, zvláště na posvátných místech západního Bengálska a Mathury.

Zkušenosti v oblasti umění, poezie a architektury:

1968 — napomáhal s návrhem prvního z chrámových komplexů v Májápuru, v Indii a byl členem ISKCONské rady pro plánování, projektování a výstavbu védského města a planetária ve Šrídhám Májápuru.

1993 — studoval a učil kurz tradiční bengálské hudby a poezie na Vaišnavském institutu vyššího vzdělání.

1993 — studoval a učil kurz o středověkých básnících.

Naróttama dás Thákur v jednom bhadžanu vyjadřuje náladu nářku nad odchodem velkých duší. My také nařkáme v této náladě nad odchodem velice drahé osobnosti. Naší jedinou útěchou je, že tato velká osobnost vykonala tolik úžasné služby a je tak drahá Šrílovi Prabhupádovi. Když budu mluvit sám za sebe, Tamāl Kṛṣṇa Gosvámí byl mým nejbližším duchovním bratrem, jenž byl ke mně velmi laskavý. Měl jsem to štěstí, že jsem mu mohl asistovat při jeho kázání v začátcích Rádhā-Dāmodara Party. Později, když jsme převzali střediska v Houstonu a Dallasu, jeli jsme nejprve do Hong Kongu a do Číny a na jiná místa v Asii.

Měl jsem tu možnost vidět člověka s neomezeným odhodláním sloužit Prabhupádově misi a být svědkem, jak se dokázal vypořádat s mnohými překážkami. „Nemožné“ nepatřilo mezi slova v jeho slovníku. Byl velmi odhodlaný, vždy měl velmi jasný pohled, hleděl kupředu a byl schopný naplnit tuto vizi. Viděl jsem ho, jak pracuje tvrději než kterýkoliv jiný oddaný. Mnoho oddaných pracuje velmi tvrdě pro Prabhupádovo hnutí, ale viděl jsem, jak pracoval téměř bez ustání, od rána do večera, způsobem, jaký se nedá popsat. Jeho odhodlání, vize a ohromné množství tvrdé práce inspirovaly všechny oddané.

Nutil nás ke stejným výkonům jako sám sebe. Spolu s oddanými, kteří mu asistovali, tak vykonal úžasné kázání a rozvinul mnoho pěkných projektů. Vždy byl v čele, jako průkopník všech nových projektů, s novou kazatelskou vizí. Jak jsem již řekl, není možné vyčíslit službu, kterou vykonal. Myslím, že na spoustě místech po celém světě, alespoň v začátcích, měl kontakty s těmi, kdo tam začínali, a inspiroval mnoho projektů. Kdybychom měli popsat, co vykonal, strávili bychom nad tím mnoho dnů, týdnů, ba i měsíců, a popsali bychom stohy papíru.

Máme tedy na co vzpomínat a pro útěchu můžeme přemýšlet, jak pro něj Šríla Prabhupáda, Gaura Nitái a Rádhā-Mádhava jistě připravili výjimečnou budoucnost. O tom není pochyb. Nařkáme však nad jeho odchodem. Zároveň ale můžeme meditovat o poslední vůli této velké osobnosti, zvláště ti z nás, kdo s ním spolupracovali — duchovní bratři, žáci, následovníci — a snažit se navázat na velké dílo, které započal. Jsem si stoprocentně jist, že právě to si přál. Znamená to alespoň udržovat všechny druhy kázání a projektů a na jeho památku pokračovat v těchto různých projektech. Na jeho počest bychom tedy měli pokračovat dále.

Co se mě týče, byl vždy přítomen, v téměř každé situaci, od počátku mého vědomí Kṛṣṇy. Jeho odhodlání a služba Šrílovi Prabhupádovi pro mě byla vždy velkou inspirací. Snažil se velmi tvrdě, aby nás vychoval a svěřil nám velkou míru zodpovědnosti a důvěry. Byl přítomný v těžkých chvílích, aby nám laskavě pomohl postavit se na nohy. Od samého počátku až do konce hrál v mém životě nejdůležitější roli, co se týče předání milosti Šríly Prabhupády.

Na jeho památku budeme proto s těžkým srdcem pokračovat dále ve spolupráci a šíření vědomí Kṛṣṇy, jakkoliv jsme schopni. Přijmeme tedy jeho milost a modleme se o jeho požehnání, abychom toho byli schopni. Opěvujme nejen tuto velkou duši, ale i Šrílu Prabhupádu, spolu se všemi našimi předchůdci. Jeho Svátost Tamāl Kṛṣṇa Maharádža ki jai!

— Giridhārī Swami

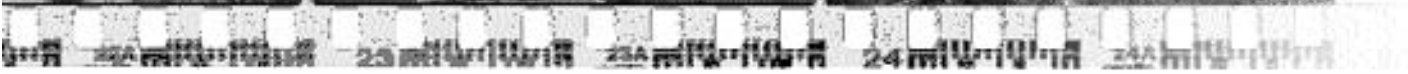

ČESKÝ LEV 2001

V pražské Lucerně se 2. března předávali Čeští lvi — české filmové ceny, jež napodobují své britské, evropské, a především americké vzory. Moderátorem večera, který v přímém přenosu vysílala Česká televize, byl opět herec Jaroslav Dušek. Na jevišti Lucerny se v roli předávajících objevili například ministři kultury Pavel Dostál a Milan Křňažko, olympijský vítěz Aleš Valenta, Jan Třiška a také Američané, kteří v těchto dnech natáčejí v České republice akční thriller XXX, režisér Rob Cohen a v hledišti herec Vin Diesel. Mezi dalšími předávajícími byli ještě např. Marek Eben, Jan Hřebejk či Michal Viewegh.

V závěru večera se konalo bohaté pochoštění, na kterém se představily nejlepší pražské cateringové společnosti. Díky Petru Vachlerovi, hlavnímu protagonistovi celé akce, mohli oddaní z vegetariánského klubu Góvinda, pekárny Nitái a Centra pro vědecká studia, rozdat přibližně 5 500 kusů prasádám. Bylo připraveno více než 40 různých chodů — 12 druhů sladkostí (burfi, ladu, gulaby atd.), samósy, alupatry, květákové a paprikové pakory, rýže (pulao), 2 druhy sabdží (panýr šák a matar panýr), 5 druhů zeleninových salátů, papadamy, pizza rohlíky, špízy atd. ☘

2 VLASTNOSTÍ ODDANÉHO

Satsvarūpa dāsa Goswāmī

Oddaný je bez hmotných tužeb - akāma

Tato vlastnost by neměla být chápána negativně, jako kdyby oddaný chtěl nakonec dosáhnout stavu prázdnoty a zbavit se tak veškerých tužeb. Nikoliv. Oddaná služba znamená dosáhnout naplnění. Někdy je také přirovnána k přibývajícimu měsíci. Po dosažení plné oddané služby oddaný zjistí, že se mu splnila všechna přání, jen díky plnému zaměstnání ve vědomí Krišny. Není možné být bez tužeb. Přání je symptom živé bytosti.

Jak jsme se již zmínili dříve, skutečné pravé já je věčné a duše neumírá, je-li tělo zabito. Žít znamená si něco přát. Snaha neosobních a voidistických filozofů — touhy zcela potlačit — nemá

žádný význam. Duše, jakožto částička Nejvyššího, má přirozený sklon po něčem toužit. Impersonalisté si svými vysoce sofistikovanými slovy pouze namlouvají, že unikli falešnému egu a přání. Nakonec musí své uměle vytvořené postavení stejně opustit, aby se opět zapojili do koloběhu opakovaného rození a smrti, nebo, pokud budou chtít, přijali proces čisté láskyplné služby Krišnovi. Skutečný smysl nesobectví dokládá doslovný význam slov *kāma* a *prema*. *Kāma* znamená chtíč neboli hmotná přání. *Prema* znamená láska. Když manžel miluje svoji ženu, rodinu, vlast, koníčky nebo intelektuální zájmy, tato láska je ve skutečnosti *kāma* — chtíč, ne *prema* — láska. Láska je

určena pro Krišnu. Náklonnost nebo připoutanost k něčemu, co se od Krišny liší, je vždy určitým druhem *kāmy*. Dokonce i touha sjednotit se s neosobním duchem za účelem vlastního uspokojení je *kāma*. Šrímad Bhágavatam (2.3.2-3) vyjmenovává různé duhy *kāmy*, hmotných tužeb, a odpovídající druhy hmotného uctívání, jež jsou nutné k jejich naplnění.

„Ten, kdo chce být pohroužen v neosobní záři brahmadžjótí, má uctívat Pána Véd, kdo chce zvětšit svou pohlavní potenci, má uctívat nebeského krále Indru a kdo chce mít dobré potomstvo, má uctívat velké praotce, kteří se jmenují Pradžápatiové. Ten, kdo chce mít vždy štěstí, má uctívat Durgu, vládkyni hmotného světa. Ten, kdo chce být velice mocný, má uctívat oheň a ten, kdo se uchází o peníze, má uctívat Vasuy, apod.“

Seznam pokračuje dál a každý z cílů je zde označen slovem *kāma*. Tyto touhy se snaží naplnit jen méně inteligentní lidé. (Bhagavad-gítá 7.20) Intelligence takových osob je zmatena májou, jelikož žádný hmotný cíl člověka nevyprostí z koloběhu opakovaného rození a smrti, a nepřinese uspokojení vlastnímu já. Pouze tehdy, dosáhneme-li *premy*, lásky ke Krišnovi, můžeme dospět na úroveň stavu bez tužeb. *Akāma* znamená touhu uspokojit pouze Krišnu. K tomu, abychom čistou láskou ke Krišnovi vyvinuli, však musíme prokázat velkou míru odhodlání. Posedlost hmotnými touhami nás sužuje po nespočet životů, a není tedy velmi snadné se jich okamžitě zbavit. Pán Krišna říká, že *kāmy* se není možné vzdát uměle:

*viṣayā vinivartante
nirāhārasya dehinaḥ
rasa-varjaṁ raso'py asya
param dṛṣtvā nivartate*

„Vtělená duše může být omezena ve smyslovém užívání, třebaže touha po smyslových předmětech zůstává. Okusí-li však vyššího požitku, ztratí chuť na smyslové ukájení a setrvá v duchovním vědomí.“
(Bhagavad-gítá 2.59)

Pokud s upřímností následujeme proces vědomí Krišny, pod vedením gurua, šástry a sádhů, za-

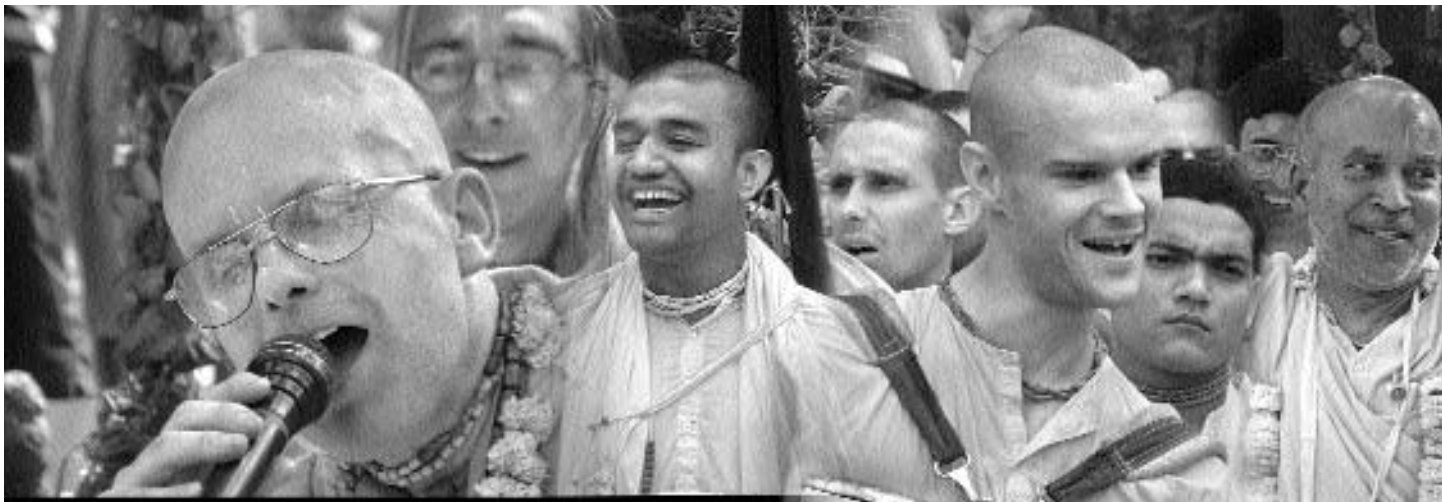
kusíme vyšší chuť, a přestože se stále nacházíme v počátečních stádiích oddané služby, budeme schopni se těchto hmotných tužeb vzdát. Může to vypadat jako velmi smělé tvrzení, ale je tomu tak. I nový oddaný, jenž je stále zaměstnán v opěvování a naslouchání, si ani nevzpomene na hříšné činnosti jako je jedení masa. Touhu po chutných jídlech zaměstná tím, že přijímá jen jídla, jež byla předem nabídnuta Krišnovi. Intoxikaci začne brzy vidět jako zbytečné znečištění a jeho život se natolik naplní transcendentálním vědomím, že již necítí potřebu záviset na chemických stimulacích. Vzdá se navíc i nedovoleného pohlavního styku výměnou za oddanou službu Rádě a Krišnovi. Kritici nemohou této vyšší chuti vědomí Krišny porozumět, ani ji okusit. Snaží-li se někdo ochutnat chuť medu ve sklenici tím, že si sklenici prohlíží nebo ji olizuje zvenčí, nebude úspěšný. Musí nejdříve sklenici otevřít, a teprve pak ochutnat. Pokud se někdo zapojí do oddané služby pomocí opěvování a naslouchání o Rádě a Krišnovi, i jediná kapka transcendentální blaženosti a poznání jej udrží nad hladinou hříšného života. Rúpa Gósvámí v Nektaru oddanosti mluví o třech druhích štěstí:

- 1) štěstí pocházejícím ze smyslového požitku
- 2) štěstí ze ztotožňování se s Nejvyšším Brahmanem
- 3) štěstí ve vědomí Krišny.

Šástra vyzdvihuje svrchovanost štěstí ve vědomí Krišny následovně:

„Můj drahý Pane, modlím se znovu a znovu u Tvých lotosových nohou, abych byl silnější v oddané službě. Přeji si jen, aby mé vědomí Krišny bylo silnější a plynulejší, neboť štěstí z vědomí Krišny a oddané služby je natolik mocné, že spolu s ním je možné získat i veškeré další dokonalosti náboženství, ekonomického rozvoje, smyslového požitku a dokonce i vysvobození z hmotné existence.“
(*Hari-bhakti-sudhódaja*)

Je pochopitelné, že dokud oddaný nedosáhne stádia čisté oddané služby, občas se mu stane, že zapřemýšlí nad možností být šťastný pomocí hmotných tužeb. Naróttama dás Thákur přirovnává vysvobození (*mukti*) a hmotný požitek smyslu

(*bhukti*) ke dvěma čarodějnicím, které podmíněnou duši pronásledují. V jiné písni Naróttama srovnává džňánu (touhu po neoddaném filosofickém poznání) a karmu (touhu po hmotných výsledcích vlastní práce) se dvěma „hrnci jedu.“

Jak oddaný odolá náporu hmotných tužeb, dokud plně neochutnal nejvyšší chuť spontánního vědomí Křišny? Odpověď zní: „Pomocí *tapasji*, odříkání.“ Ateistickým psychologům se tato myšlenka nemusí příliš zamlouvat, protože nechápu, co přesně znamená. Navrhují naprostou volnost, i když přemýšlet o svobodě ve vztahu k tělu je zcela absurdní. Naše tělo je nuceno následovat mnoho přírodních zákonů. Pokud se tedy snažíme podřídit naše tělesné činnosti mravním principům vědomí Boha, není to vynucené, alespoň co se týče lidí. Princip omezení za účelem dosažení vyšších cílů štěstí je něčím, co praktikuje každý — i pro naplnění obyčejných hmotných cílů. Nemocný člověk například následuje pokyny doktora, který mu může nařídít, že nesmí cestovat nebo jíst jídla, která má rád. Doktor tím nepotlačuje pacientovu osobnost. Naopak, pacient se následováním doktorových pokynů vrátí do svého normálního stavu, kdy si užívá života. Náš původní stav je stav duchovní — je nám dáno, abychom žili věčně, plni poznání a blaženosti. V našem nynějším nemocném stavu si však myslíme, že jsme toto tělo.

Existují dva druhy štěstí: *preyaḥ* (okamžitě) a *śreyaḥ* (konečné). Uvědomělá lidská bytost se zřekne *preyaḥ*, aby získala *śreyaḥ*. Děti si například chtějí celý den jen hrát a kdyby mělo být po jejich vůli, nikdy by nešly do školy a zůstaly by takové, jaké jsou. Mladý univerzitní student někdy vynechá zábavu na večírcích, aby pokročil ve studiu. Odříkání je takové povahy. Naše podmínění nás nutí jednat v averzi k vědomí Křišny, avšak

jakmile získáme jen špetku poznání šástry, zjistíme, že lidský život je určen pro víc než toto animalistické uspokojování. Použitím naší dobré inteligence můžeme smysly a mysl ovládnout, a dosáhnout tak vyššího cíle. Odříkání je nezbytné k očistě vědomí, která je potřeba k nabytí transcendentálního štěstí. Dokud se tedy nevzdáme uspokojování smyslů, není možné se osvobodit.

Přesto, že se stále nacházíme v podmíněném stavu, Šrímad Bhágavatam (2.3.10) doporučuje, abychom přijali metodu oddané služby:

*akāmaḥ sarva-kāmo vā
mokṣa-kāma udāra-dhīḥ
tīvreṇa bhakti-yogena
yajeta puruṣam param*

„Člověk, který má větší inteligenci – ať už je plný hmotných tužeb nebo nemá žádnou hmotnou touhu, nebo touží po osvobození – musí všemi prostředky uctívat svrchovaný celek, Osobnost Božství.“

Podobný verš ve druhém zpěvu Šrímad Bhágavatamu (2.1.11) – *etan nirvidyamānānam* – říká, že i přesto, má-li někdo hmotné touhy nebo touží-li po osvobození, zpíváním svatého jména dojde na vyšší úroveň. Pán Čaitanja nás také ujišťuje ve své Šikšáštace, že zpívání Hare Křišna zvýší oceán transcendentální blaženosti a po-

nictví. Přátele a příbuzní pak takového zchudlého ubožáka zavrhnou.” (ŠB. 10.88.8)

skytne nám chuť transcendentálního nektaru po kterém vždy toužíme. Rúpa Gósvámí popisuje, že začátečník prochází postupnými stádii víry, sdružování se s oddanými, zasvěcení duchovním mistrem, vzdání se špatných návyků, stálosti a nakonec *ruci*, chuti. Upřímný oddaný přichází do tohoto stádia automaticky a postupně. Po dosažení *ruci* postupuje k vyšší extázi a připoutanosti *bhāvy* a *premy*.

Oddaný tedy odřikání nezavrhuje, ale potýká se dobrovolně se svojí nižší přírodou. Nic dobrého nevznikne samo od sebe a vědomí Krišny je tím nejcennějším, čeho můžeme dosáhnout. Oddaný získává nezměrnou pomoc od duchovního mistra a Krišny v srdci. Krišna slibuje: „Těm, kdo Mě s láskou uctívají, dávám poznání, s jehož pomocí ke Mně dospějí.” (*Bhagavad-gītā* 10.10)

Pán také někdy váhajícimu oddanému pomůže osobně a nedobrovolně. Pokud oddaný upřímně touží dosáhnout lásky k Bohu, avšak zároveň má silné hmotné touhy, Pán Krišna někdy zakročí osobně.

*yasyāham anugrṇṇāmi
hariṣye tad-dhanam śanaiḥ
tato 'dhanam tyajanty asya
sva-janā duḥkha-duḥkhitam*

„Jestliže k někomu cítím zvláštní náklonost, postupně odeberu všechno jeho hmotné vlast-

Existují dvě úrovně pokročilosti v oddané službě: 1) *sādhana bhakti*, následování pravidel a předpisů a 2) *rāganuga bhakti*, pokročilý stav spontánní láskyplné služby Krišnovi. Důležité je si všimnout, že všechna stádia, i ta počáteční, jsou obsažena v *bhakti*. *Bhakti* je možné přirovnat k mangu, které je zpočátku zelené, ale jakmile dozraje, je velmi chutné. Přesto mango — ať zralé či nezralé — je stále mango. Podobné je to i s *bhakti*, která je vždy absolutní. Pod vedením čistého oddaného se i začátečník může zaměstnat v oddané službě. Pokud držíme kovovou tyč v planoucím ohni, bude postupně víc a víc sálat, dokud se úplně nerozžhaví. Pak se bude chovat stejným způsobem jako oheň. Podobně i ten, kdo přijme autorizovaný proces oddané služby, se postupně zbaví své falešné totožnosti a osvojí si pozici věčného služebníka Krišny. Skutečnost, že i v tomto počátečním zkušebním období oddaný zaměstnává své smysly a mysl v Krišnově službě, zapříčiní, že bude chráněn před vlivem hmotných přání.

Nikdo by se proto neměl snažit kritizovat začátečníka, který upřímně zápasí s takovými touhami a chce se dostat na úroveň plného vědomí Krišny, přestože není zcela osvobozen ze spárů čarodějnic *bhukti* a *mukti*. Jelikož se upřímně snaží sloužit Krišnovi, je lepší než uznávaný filosof nebo spekulant, který není oddaný. Naplňuje tím skutečné poslání lidského života, a je proto vítězný. Rúpa Gósvámí říká, že cena za čistou lásku ke Krišnovi je intenzivní touha. Zabere to tedy čas a úsilí. Pro upřímného oddaného je však úspěch zaručen a cokoliv vykoná, je trvalým přínosem. ❀

tradičního ir

O vaření, hostech, léčení a zařikávání v Bengálsku

vypráví Bhakti Vikáša Svámí

Vaření

Pro oheň na vaření se obvykle používá dřevo nebo sušený kravský trus. To dodává speciální příchuť, kterou nelze získat při vaření na uhlí nebo plynových a elektrických sporácích. Nejlepší chuť dostává jídlo při vaření na sušeném kravském trusu.

Uvnitř malé kuchyňky obvykle stojí malý sporák, což není nic jiného než díra v zemi s nakupenou hlinou kolem. Vaří se v hliníkových hrncích, i když dříve bylo běžné měděné nádobí. Před vařením se hrnce z vnější strany potrou směsí hlíny a vody. Po vaření se pak saze a popel snadno odstraní omytím hlíny, čímž odpadá obtížné drhnutí měděných nádob.

Všechno v kuchyni se dělá na podlaze. Nejsou tu žádné výlevky ani důmyslné kuchyňské přístroje. Zelenina se krájí „nožním“ nožem, který se dává pod chodidlo a zůstává stacionární, zatímco zelenina se pod něj podsune. Nádobí se skládá pouze z několika prostých hrnců a nástrojů, které byste v západních kuchyních marně hledali. Pro přípravu různých jídel slouží hrnce různých tvarů, a *korai* — velká

ndického života

překlad knihy Glimpses of Traditional Indian Life od Bhakti Vikáše Svámího

pánev ve tvaru mísy (běžná v čínské kuchyni), na smažení a vaření zeleniny. S tímto jednoduchým vybavením dokáží v bengálské kuchyni připravit neomezené množství různých chodů. Jedna žena mi říkala, že zná 32 způsobů jak uvařit zeleninu zvanou kočou, ze které používá listy, lodyhu a kořen.

Ženy v domě obvykle připravují jídlo společně a pak ho servírují členům domácnosti. Protože vaří ve velkém množství, je vždy možné dát stranou nějakou porci navíc, a tak jsou vždy šťastné, když mohou pohostit i nezvaného hosta. Pokud není jídla dostatek, ženy (které jedí poslední) si vezmou menší porci a vynahradí si to při dalším jídle. Nebo uvaří zvlášť rýži, nechají ve vodě nabobtnat *dál* a uvaří nějaké rychlé jídlo, jako smažené dýně či brambory.

Hosté

Pro bengálské vesničany je přijímání hostů velkým potěšením. Nemají mnoho zábav jako moderní takzvaně civilizovaní lidé, a tak se dokáží radovat z pospolitosti s ostatními lidmi. Když naše kirtanová skupina putovala po Bengálsku, nelitovali lidé žádné námahy, jen aby nás mohli ubytovat, postarat se o nás, obsloužit a nasytit. „Otithi Nárájan“ („Host do domu, Bůh do domu“) zní jedno z nejdůležitějších rčení bengálských Indů. Někdy jsme jim říkali „Nedělejte si s námi tolik starostí,“ a oni nám šťastně odpovídali: „Ale to je samo sebou, vaše návštěva je pro nás potěšením. Omluvte nás laskavě, že se o vás nemůžeme postarat lépe. Náš host je jako Bůh. Je to jako by nás osobně navštívil Bůh.“ Hostitel se snaží postarat o své hosty co nejlépe. Když se host chystá k odchodu, hostitel ho žádá, aby ještě setrval nebo aby se alespoň vrátil.

Na pohostění svých hostů jsou Bengálci připraveni obětovat všechno. Je to otázka prestiže. Ten, kdo nemůže dobře pohostit druhé, nemůže ani být významnou osobou. Způsob, jakým člověk nebo rodina hostí druhé, je nejdůležitějším faktorem při určování jeho postavení ve společnosti. Není nic neobvyklého, že lidé hostí druhé nad své možnosti, aniž by si lámali hlavu s dluhy, které jim z toho vznikají.

Bylo běžné, že za námi lidé přicházeli a ovívali nás vějíři. Chtěli prokázat nějakou službu vaišnavům. Jednou jsem přišel za parného dne do jedné vesnice. Vesničané pověřili jednoho chlapce, aby mě ovíval vějířem, protože bylo takové vedro, že bez ovívání by se nedalo spát. Řekl jsem chlapci, aby mě chvíli ovíval, než usnu, a pak aby si šel, kam bude potřebovat. Ale když jsem se po hodině vzbudil, chlapec byl stále vedle mě a trpělivě pokračoval v ovívání.

Bengálci své hosty nesmírně rádi hostí jídlem. Hostitel chce vidět, že jeho host je úplně nasycen. Jsou přesvědčeni, že čím více toho host sní, tím více to potvrzuje, že mu jídlo chutná. Jsou mistry v tom, jak hosta přimět, aby pokračoval v jídle donekonečna. Předkládají mu pozvolna rozličné chody s pobídkou: „Toto je velmi dobré. To si opravdu pochutnáte a navíc je to vynikající pro vaše zdraví.“ Když řeknete, že už nemůžete, hravě vám opáčí: „Tak to je čas dát si něco pro dobré trávení.“

Když řeknete „ne“, neomylně se orientují podle tónu vašeho hlasu. Pokud v něm shledají sebe-menší známku toho, že by se do vás možná ještě něco vešlo, okamžitě vám naloží další porci. A tak když opravdu už nechcete přidat, musíte složit svůj talíř z banánového listu a zvednout se. Při našich návštěvách v bengálských domácnostech nám s oblibou připravovali extra pamlsky, protože příležitost pohostit nějakého sádhua, svatého muže, neměli často. Předkládali nám stále další a další chody, aby bylo jisté, že zbyde dost i pro ostatní — přinejmenším členy rodiny, nebo i pro celou vesnici. Lidé dokonce přicházeli a žádali o zbytky jídla ještě dřív, než jsme dojedli. Nepatří se to k dobrému tónu, ale nemohli prostě odolat svému překypujícímu nadšení z celé události.

Léčení a zařikávání

Lidé žijící běžným venkovským životem na zdravém vzduchu a při těžké práci jsou obvykle zdraví a silní. Přestože Bengálci jsou drobných postav, dokáží pracovat těžce celý den v polích na prudkém slunci. Dokonce i starci stále ještě dojí krávy a chodí pracovat na pole. Nemuseli by to dělat, ale cítí se natolik při síle, že to dělat

chtějí. Jednou se jakýsi postarší muž tmavé pleti a drsného vzezření snažil dotknout mých nohou. Dal jsem se na útěk, abych unikl tomu očividně pořádně těžkému nákladu celoživotní karmy, ale starý muž mi byl v patách. Říkal jsem si, že v jeho věku to nemůže dlouho vydržet, jenže jsem se mýlil. Pokud jsem nechtěl opustit vesnici, nezbývalo mi, než abych se mu odevzdal. Stařec mě chytil za kotníky a stiskl je tak silně, až to zabořilo. Tělo měl shrbené a vráscité, ale pořád ještě překypoval silou a vitalitou.

Přestože větší vesnice a města mají kvalifikované lékaře, ve vesnicích je nemocnic nebo diplomovaných lékařů málo. V zemědělských oblastech se zdravotní péče zakládá většinou na znalosti, jak žít v souladu s přírodními zákony a předcházet nemocem. Každý člověk je obeznámen se základy zdravé výživy — jaká potrava tělo zahřívá nebo ochlazuje, co je dobré a co není dobré jíst po ránu, v poledne a večer, jaké jídlo žaludek stahuje nebo uvolňuje.

Je zcela běžné, že lidé v Bengálsku probírají stav svých žaludků a trávení — jakou měli stolici, zda byla řídká nebo hustá, jakou měla barvu, jak rychle vycházela ven a tak dále.

Základní léčebná péče je zajištěna doma, protože každá babička ví, jak léčit lehčí nemoci a zranění, nebo i tak vážné potíže, jako je revmatismus a horečka. Každý ví, že na špatný žaludek je nejlepší vypít extrakt šťávy z určitých rostlin. Při pobytu v jedné vesnici trpěl jeden člen naší skupiny těžkým průjmem. Jedna starší vesničanka se vydala do polí a zanedlouho se vrátila s několika druhy travin a listů. Vymačkala z nich šťávu na ploché kamenné třecí misce, kterou najdete v každé bengálské kuchyni, a dala mu to vypít. Za deset minut byl pacient zcela zdrav.

Jiným druhem léčení používaným na vesnicích je fúú, což znamená foukání. Toto léčení se používá pro všechny druhy nemocí. Sám jsem osobně takovou léčbu podstoupil s výbornými výsledky. Trápily mě klouby ztuhlé a bolavé ze studeného počasí. Jedna z oddaných, která navštívila náš chrám, mě léčila hořčičným olejem. Odříkala nad olejem několik manter, nechala mě, abych si olej vetřel na postižená místa, a potom mi klouby pofoukala. Fúú, fúú, fúú! A všechna bolest a ztuhlost byly rázem ty tam.☸

Těstoviny - italská pasta

2-3 porce těstovin vařených podle návodu*)

3 pl másla

3 pl olivového oleje

1/2 čl asafoetidy

1 čl (pálivé) papriky

1 pl bazalky (lepší je hrst čerstvé nasekané)

1 malá konzerva nasekaných rajčat

1 malá konzerva rajského protlaku

1/2 dl smetany

sůl

nastrouhaný tvrdý sýr na posypání

smažené (nebo pražené) kešu oříšky

Máslo a olivový olej necháme v hrnci rozehtát, pak přidáme asafoetidu, asi za 1/2 minuty papriku, bazalku, sekaná rajčata, protlak a sůl. Krátce povaříme, přidáme trochu smetany a smícháme s těstovinami. Můžeme přidat i smažené oříšky a posypeme strouhaným sýrem.

(*Návod na vaření těstovin:

těstoviny se musí vařit ve vroucí vodě. Vodu nejprve přivedeme k varu, přidáme sůl a trochu oleje, pak vložíme těstoviny. Nádobu zakryjeme, dokud voda opět nezačne vřít, poté pokličku sundáme. Těstoviny mícháme, aby se neslepily.

www.govinda.cz

Vaříme pro Krišnu

WWW.HAREKRSNA.CZ

Srdečně Vás zveme na pravidelné přednášky z Bhagavad-gíty
každou středu od 18.30 hod, Vegetariánský klub Govinda
ul. Soukenická č.27, 110 00 Praha 1, metro "B" Nám. Republiky, tel: 02/24816016

VedaVision Digital Multimedia Studio a Centrum pro vědecká studia, Jílová 290, 155 21 Praha 5-Zličín, mobil: 0603/700512